

Is er een ander type politicus nodig?

“Dat denk ik wel. Veel politici zijn opgeleid in de sociale wetenschappen. Vroeger domineerden in de Tweede Kamer de juristen, nu zijn het sociologen, pedagogen, bestuurskundigen en psychologen. Wat is het dominante perspectief in hun opleidingen: we hebben een probleem of doel, hoe lossen we dat op, of hoe bereiken we dat als we beschikken over deze en deze middelen? Vertaald naar hun latere praktijk krijg je het volgende: er is een maatschappij, met probleem zus of zo, ik ben minister, en ik wil dat probleem oplossen en dat doel bereiken. Laatst hoorde ik minister Eurlings op de televisie zeggen dat we in Nederland een van de laagste aantallen verkeersdoden van heel Europa hebben. Dat is mooi, maar het was nog niet genoeg, want het was zijn streven om over

► nen, zegt premier Balkenende dan, want de globalisering komt eraan, de vergrijzing, et cetera. Voortdurend wordt er gesproken over problemen en dreigingen. De burger zit als het ware in een achtbaan, waardoor hij murw wordt geslagen. Diep in zijn hart had die burger iets anders verwacht van zijn vertegenwoordiger in de Kamer of het kabinet. Rust, bijvoorbeeld.”
Rust?

“Ja, en het vermogen om ‘nee’ te verkopen. Wat zou het niet verkwikkend zijn als een politicus eens zei dat iets niet kan, dat het te veel geld kost of te veel nieuwe regels met zich meebrengt, en regelzucht schijnt bovenaan te staan op de lijst van ergernissen. Maar te weinig politici hebben die bezonkenheid, zoals ik het maar noem; te weinig afstand kunnen bewaren. Men heeft de neiging alle behoeftes en wensen van burgers in ogenschouw te nemen en daarvan een redelijke en rechtvaardige vertaalslag te maken, maar vertalingen van handelingen naar wetgeving, gaan over zo veel schijven dat in het uiteindelijke resultaat niemand zich nog herkent.”

Oké, politici moeten vaker nee verkopen, maar wat nog meer?

“Ze moeten wetten maken waarin algemene regels zijn geformuleerd waarbinnen mensen kunnen functioneren. De wetten vormen de kaders; van wat daarbinnen gebeurt, houdt de overheid zich verre. De politicus is van het volk, maar hij dient er ook boven te staan. Wat er nu gebeurt, is dat de politicus zich ook met het daadwerkelijke functioneren van de mensen wil bemoeien. Dat gaat mij te ver.”

‘Als je elk risicootje wilt vermijden door wetgeving of vette retoriek, dan maak je veel meer kapot dan je wilt redden.’

een paar jaar het aantal nog verder te hebben teruggebracht. En, voegde hij er ietwat dramatisch aan toe, we mochten hem erop afrekenen als dat niet was gelukt.”

Elke dode minder is meegenomen.

“Nee, ja, natuurlijk prima, maar het gaat me om de houding. Want wat nou als dat aantal tegen die tijd niet is verlaagd? Is dat dan een bewijs van slechte politiek, van een slechte samenleving? Nee. Iedereen probeert niet te sterven, en zeker niet in het verkeer. Maar dat betekent volgens mij niet dat je als burger de hele tijd bezig moet zijn om, als je aan het rijden bent, te denken: hé, die vent scheurt over de weg, ik tip de politie; of: er zouden meer motoragenten op de weg moeten zijn. Het betekent nog meer voorlichting, nog meer nieuwe verkeersmaatregelen, nog meer aangepaste angsten, dreigingen en problemen. Ik wil niet leven in een samenleving die elk risicootje probeert te vermijden middels wetgeving of vette retoriek. Dan maak je volgens mij veel meer kapot dan

dat je wilt redden. Als een vakminister de hele tijd bezig is zijn eigen gebiedje of sector in de gaten te houden, te veranderen, te restylen en te verduurzamen, dan worden de mensen in en buiten die sector ten slotte he-le-maal gek van al die goede, ministeriële bedoelingen.”

Stel, u krijgt na het zomerreces de gelegenheid de Ministerraad toe te spreken. Wat wordt uw boodschap?

“Geachte dames en heren, mensen willen gelukkig zijn, en dat is niet iets politieks, dat moeten ze zelf regelen. In het gunstigste geval kan de politiek een handje helpen, maar daarbij zou u het moeten laten. Focus niet te veel op de burger, maar doe dat liever op maatschappelijke organisaties. Bevorder de onderlinge samenwerking, middels beperkte maar heldere regels, en laat de inhoudelijke discussie verder over aan de burger. Laat de mensen het zelf uitzoeken.”

Mooi gezegd. Maar, onderbreekt Plasterk dan, hoe vertaalt u dat naar zoiets als de schooluitval op de mbo's?

“Ik zou zeggen: overheid, denk na over de juridische verhoudingen en verantwoordelijkheden tussen docenten, schoolbesturen, onderwijsmanagers en de overheid zelf. Alle hervormingen en reorganisaties in het onderwijs kwamen voort uit de idee dat de maatschappelijke realiteit veranderde en dat ingrepen noodzakelijk waren. De overheid dereguleerde het onderwijs, formuleerde vele vakinhoudelijke vernieuwingen en liet onderwijsbesturen en onderwijsmanagers hun gang gaan. Juist het continue aanpassen van regels en structuren hebben voor niveaudaling en onmogelijke lesprogramma's gezorgd. Als leraren meer kunnen verdienen door bestuurstaken erbij te nemen, zoals roosters maken en dergelijke, en niet door inhoudelijke bijscholing, dan moet je niet raar opkijken als zij zich minder gaan interesseren voor hun primaire taak: onderwijs geven. Als docenten zich meer kunnen bezighouden met lesgeven, dan moet je niet verbaasd zijn als het lesplezier terugkomt en dat leerlingen graag naar school gaan.”

Plasterk zoekt nog een spindoctor. Iets voor u? Of bent u meer een Pechtold-mannetje?

“Ik heb met beiden wel wat. Hoe dan ook lijkt het me, na al die jaren in de studeerkamer te hebben doorgebracht, een geweldige uitdaging om een tijdje te vertoeven in de weerbarstige praktijk van Den Haag.” |